

Leefbaarheid in kleinere woonplaatsen

Analyse van leefbaarheid in kleinere
woonplaatsen

Jornt Mandemakers
Francine Burema

Juni 2022

Eindredactie

Atlas Research
Capital C, 4^e etage
Weesperplein 4c
1018 XA Amsterdam
020 2371400
info@atlasresearch.nl
www.atlasresearch.nl

© Atlas research, Amsterdam, 2022

Inhoud

1 Inleiding	4
2 Leefbaarheid	6
3 Aanvullende indicatoren	14
4 Ranglijsten	21
Literatuur	23
Bijlage 1: Ranglijsten 2020	24
Bijlage 2: Bronnen en methodische toelichting	31

1 Inleiding

Over het algemeen gaat het goed met de leefbaarheid in Nederland. Dit blijkt uit twee rapporten van de hand van Atlas Research over de nieuwe Leefbaarometer 3.0 die recent naar de Tweede Kamer zijn verzonden. Het betrof de rapporten Instrumentontwikkeling 3.0¹ en Leefbaarheid in Nederland 2020.² De Leefbaarometer is een instrument waarmee de leefbaarheid in de buurt wordt gemeten aan de hand van bijna honderd indicatoren.³ De Leefbaarometer is onderverdeeld in vijf ‘dimensies’ waarbinnen thematisch met elkaar samenhangende indicatoren zijn gegroepeerd.

In deze rapporten gaat de meeste aandacht uit naar het algemene landelijke beeld en de verschillen tussen (grote) steden. Van oorsprong is de Leefbaarometer ontwikkeld voor het tijdig signaleren van grootstedelijke problematiek. Maar ook in kleinere woonplaatsen en minder stedelijke gebieden is leefbaarheid een belangrijk thema. In opdracht van de Regio-Bank hebben we in kaart gebracht hoe de leefbaarheid zich in kleine woonplaatsen verhoudt tot het landelijke beeld.

Er zijn in Nederland circa 2.500 woonplaatsen⁴, waarvan bijna 300 met een bevolking tussen de 7 duizend en de 23 duizend inwoners (“kleinere woonplaatsen”). Ruim 150 woonplaatsen tellen meer dan 23 duizend inwoners en de overige ruim tweeduizend woonplaatsen tellen minder dan 7 duizend inwoners. Analyses van leefbaarheid op woonplaats-niveau zijn zover wij weten nog niet eerder verricht. Ze bieden een waardevolle schakel tussen bekende lokale analyses op wijk- en buurniveau en regionale analyses op gemeente- of hoger

¹ <https://atlasresearch.nl/leefbaarometer-3-0-instrumentontwikkeling/>

² <https://atlasresearch.nl/leefbaarheid-in-nederland-2020/>

³ In het kort (zie voor uitgebreide uitleg de rapporten): De Leefbaarometer meet de waardering voor de leefomgeving zoals die tot uitdrukking komt in het oordeel van bewoners over de leefomgeving en hoeveel mensen ervoor over hebben om op een specifieke plek te wonen. Het instrument is dus opgebouwd uit twee modellen (oordelenmodel en een gedragsmodel) die worden samengevoegd om te komen tot de score van de Leefbaarometer. De modellen zijn gebaseerd op de samenhang tussen omgevingskenmerken en een voor elk model specifiek criterium: 1) *Oordelenmodel bewoners*: het oordeel van bewoners over hoe prettig zij het vinden om in hun buurt te wonen. Dit is afgeleid uit het WoonOnderzoek Nederland (WoON), een representatief steekproefonderzoek met in 2018 67 duizend respondenten. 2) *Gedragsmodel woningmarkt*: de waardering voor een omgeving die tot uitdrukking komt in hoeveel mensen ervoor over hebben om op een specifieke plek te wonen. Hiervoor zijn ruim 700 duizend transacties op de woningmarkt in de jaren 2017–2019 geanalyseerd. De criteria zijn zelf geen onderdeel van de modellen, maar worden gebruikt om aan af te meten hoe mensen verschillende aspecten van de woonomgeving waarderen. De omgevingskenmerken worden daarmee niet normatief (door onderzoekers of beleidsmakers) vastgesteld. Welke omgevingskenmerken worden opgenomen en hoe zwaar ze wegen in de Leefbaarometer wordt afgeleid uit hoe belangrijk ze zijn voor mensen in hun oordelen en gedrag. Het zijn de omgevingskenmerken die – door de weging toe te passen die uit de modellen volgt – gezamenlijk en in aanvulling op elkaar een indruk geven van hoe het met de leefbaarheid in een gebied is gesteld. Door de combinatie van zowel het oordelen- als gedragsperspectief worden mogelijk extremere resultaten op basis van één perspectief getemperd en is het instrument robuuster.

⁴ Een woonplaats volgens het CBS bestaat altijd uit één of meerdere volledige pc4-gebieden. Elke woonplaats bevindt zich in het geheel binnen één van de momenteel 344 verschillende Nederlandse gemeenten.

niveau. Met name voor gefuseerde plattelandsgemeenten met meerdere kleinere woonplaatsen zijn analyses op gemeenteniveau lastig. Er kunnen namelijk grote verschillen bestaan tussen de verschillende woonplaatsen binnen een gefuseerde gemeente die anders onzichtbaar blijven. Daarnaast hebben gefuseerde plattelandsgemeenten dan wel een groot aantal inwoners maar zij kennen een wezenlijk andere problematiek dan overige -meer stedelijke- grote gemeenten.

Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit 3 onderdelen. In het eerste hoofdstuk onderzoeken we de verschillen in leefbaarheid op woonplaatsniveau in Nederland. We onderzoeken de stand van de leefbaarheid in het algemeen en de onderliggende vijf dimensies (Veiligheid, Voorzieningen, Sociale samenhang, Woningvoorraad, en Fysieke omgeving). Dit doen we voor het meest recente peiljaar (2020) en we volgen de ontwikkelingen ten opzichte van 2014. We brengen in kaart hoe deze standen en ontwikkelingen verschillen naar grootte van de woonplaats, stedelijkheidsgraad, omvang van de omvattende gemeente, en of de woonplaats in een krimp- of anticipeergebied liggen. Tevens kijken we of er verschillen zijn in woonplaatsen met of zonder RegioBank adviseur.

In het tweede hoofdstuk bekijken we een selectie van indicatoren die samenhangen met leefbaarheid en mogelijk op lokaal niveau te beïnvloeden zijn. We brengen deze op woonplaatsniveau in kaart en we analyseren de samenhang met leefbaarheid voor het meest recente peiljaar 2020. Het betreft de mate van sociale cohesie; werkgelegenheid; bereikbaarheid met het OV; de ervaren onveiligheid; leegstand van woningen en de nabijheid van voorzieningen (cultuur, onderwijs en zorg).

Ten slotte presenteren we ranglijsten voor de kleinere woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) waar de leefbaarheid in 2020 het hoogst is en welke kleine woonplaatsen zich in de periode 2014-2020 het sterkst positief ontwikkeld hebben ("stijgers"). We doen dit voor alle kleine woonplaatsen en voor de kleine woonplaatsen met een lokale RegioBank vestiging of adviseur.

2 Leefbaarheid

In dit hoofdstuk bespreken we hoe de leefbaarheid in 2020 en de onderliggende dimensies variëren naar kenmerken van woonplaatsen en hoe de leefbaarheid zich heeft ontwikkeld sinds 2014. De leefbaarheid bespreken we in termen van leefbaarheidsklassen (van “zeer onvoldoende” tot “uitstekend”) en in termen van gestandaardiseerde afwijkingen ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde.⁵

We richten ons met name op verschillen naar de grootte van de woonplaats in het aantal inwoners. Verder bekijken we de verschillen naar stedelijkheidsgraad, omvang van de omvattende gemeente, of deze in een krimp- of anticipeergebied liggen en of er verschillen zijn in woonplaatsen met of zonder RegioBank adviseur. Verder bekijken we verschillen in meer detail voor de woonplaatsen met 7 tot 23 duizend inwoners.

Aantal inwoners

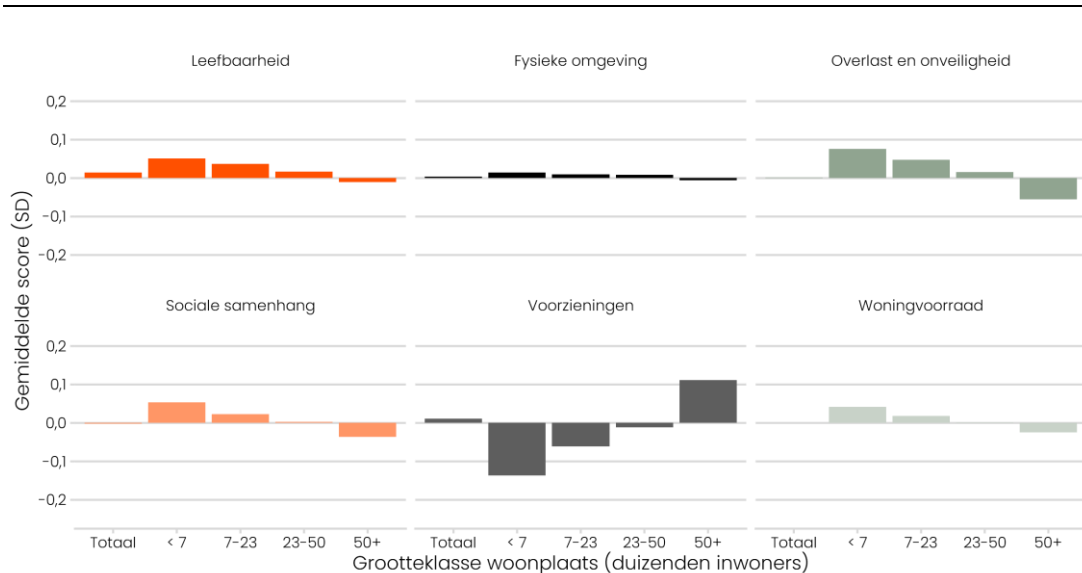
De leefbaarheid is over het algemeen “goed” in Nederland. De verschillen in leefbaarheid tussen woonplaatsen naar het aantal inwoners zijn beperkt. Alleen woonplaatsen met meer dan 50 duizend inwoners hebben een iets lagere leefbaarheid (“ruim voldoende”). Figuur 1 toont de totaalscore en de onderliggende dimensies in termen van standaard deviaties voor alle woonplaatsen en naar de bevolkingsomvang van een woonplaats. De nullijn geeft de gemiddelde score in Nederland in 2018 weer. Een positieve/negatieve score betekent dat de leefbaarheid(dimensie) hoger/lager scoort dan het Nederlands gemiddelde. De som van de dimensiescores tellen op tot de totaalscore. De score op een dimensie geeft de bijdrage weer aan de leefbaarheid.

Figuur 1 toont duidelijke verschillen in de onderliggende dimensies van leefbaarheid naar bevolkingsomvang van een woonplaats. Gemiddeld gezien zijn de voorzieningen van kleine woonplaatsen de achilleshiel van de leefbaarheid. De relatief lage scores qua voorzieningen leveren een negatieve bijdrage aan de leefbaarheid. In woonplaatsen met meer inwoners nemen de voorzieningen navenant toe. Dit gaat echter gepaard met een afname van alle andere dimensies, en in het bijzonder de dimensie Overlast en Onveiligheid levert een negatieve bijdrage (een lagere score betekent meer onveiligheid en meer overlast) bij grotere woonplaatsen. Kleinere woonplaatsen steken positief af in termen van Sociale samenhang, Woningvoorraad, de Fysieke omgeving, en de mate van Overlast en onveiligheid.

⁵ N.B. op basis van de leefbaarheidsverdeling in Nederland in 2018, zie <https://atlasresearch.nl/leefbaarheid-in-nederland-2020/>

De verschillen voor de dimensies Fysieke omgeving en Woningvoorraad zijn relatief beperkt vergeleken met de andere drie dimensies.

Figuur 1. Leefbaarheid en onderliggende dimensies naar woonplaats grootte in 2020.

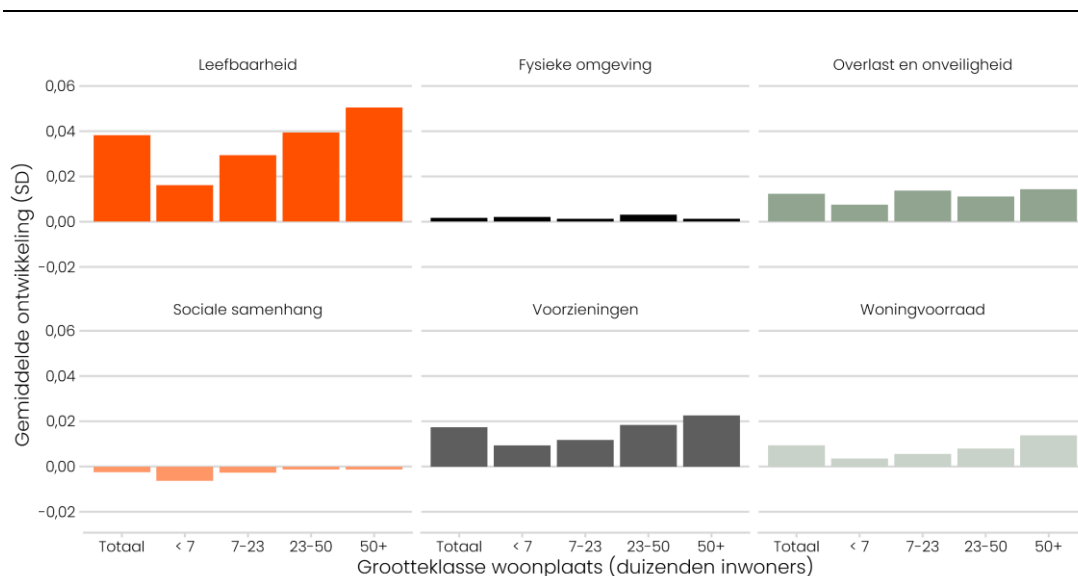

Ontwikkeling leefbaarheid

Figuur 2 toont de ontwikkeling in leefbaarheid van 2014 naar 2020. Als we kijken naar de ontwikkeling van de leefbaarheid sinds 2014 dan is deze zeer licht toegenomen (kleiner dan ,05 standaard deviatie). Er zijn slechts kleine verbeteringen te bespeuren. De verbeteringen vonden met name plaats in woonplaatsen met meer dan 50 duizend inwoners. De positieve ontwikkeling uit zich met name in minder onveiligheid en overlast (positieve balk voor die dimensie), hoger voorzieningenniveau en betere woningvoorraad. De dimensies Fysieke omgeving en Sociale samenhang namen licht af. De afname van de Sociale samenhang dimensie tussen 2014-2022 is iets sterker is voor de kleinste woonplaatsen (<7 duizend inwoners).

Er zijn verder geen sterke ontwikkelingen in leefbaarheid tussen 2014 en 2020 naar stedelijkheidsgraad, omvang omringende gemeente, regionale krimp- of anticipieerstatus of de aanwezigheid van een RegioBank adviseur (niet weergegeven). De positieve ontwikkeling in de leefbaarheid vindt met name plaats in meer stedelijke gebieden en in de niet-krimpgebieden. Dit strookt met de besproken trend naar inwonertal.

Figuur 2. Ontwikkeling Leefbaarheid en onderliggende dimensies naar woonplaats grootte 2014-2020.

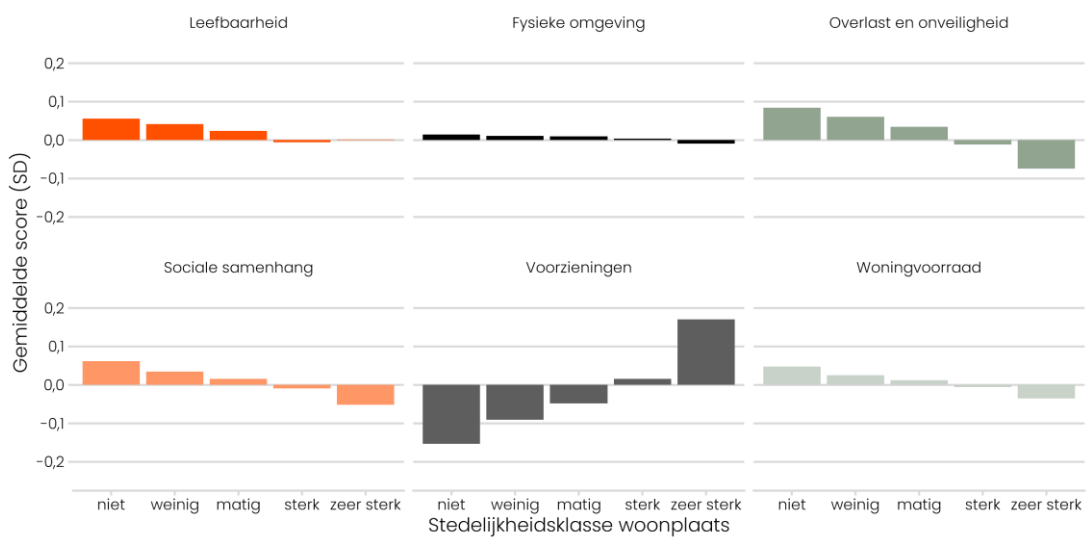

Stedelijkheidsgraad

Als we woonplaatsen indelen naar stedelijkheidsgraad op basis van CBS omgevingsadressesdichtheid⁶ dan zien we in Figuur 3 een lichte tendens dat minder stedelijke woonplaatsen een hogere leefbaarheid kennen. Het beeld komt sterk overeen met de indeling naar woonplaats grootte (Figuur 1). Ook als we kijken naar de onderliggende dimensies hebben minder stedelijke woonplaatsen een lager voorzieningenniveau, maar scoren ter compensatie hoger op de andere dimensies van leefbaarheid.

⁶ Zeer sterk stedelijk (2.500 of meer adressen per km²), sterk stedelijk (1.500 – 2.500 adressen per km²), matig stedelijk (1.000 – 1.500 adressen per km²), weinig stedelijk (500-1.000 adressen per km²), niet stedelijk (minder dan 500 adressen per km²)

Figuur 3. Leefbaarheid en onderliggende dimensies naar stedelijkheid in 2020.

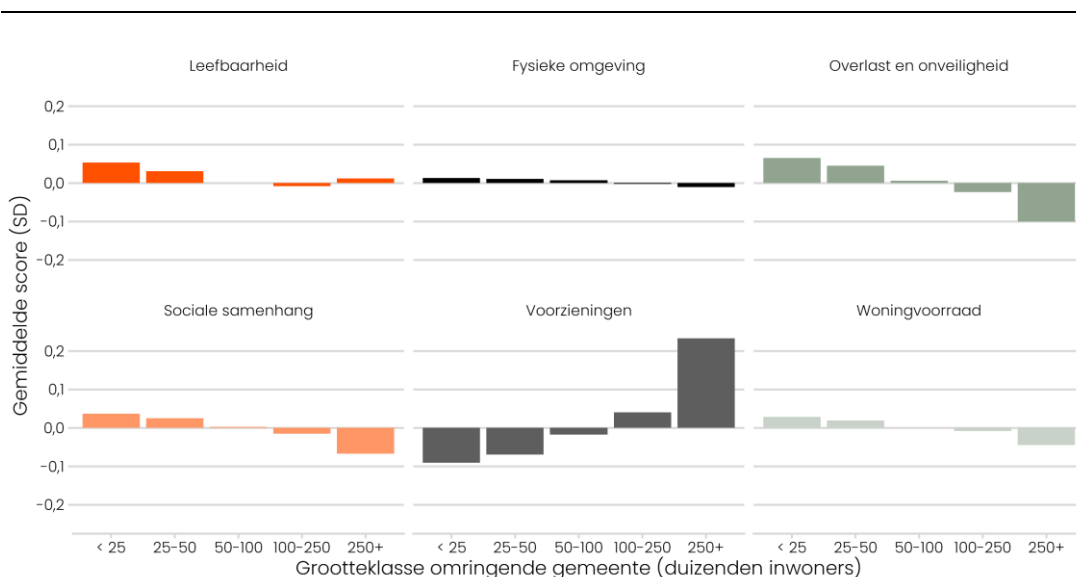

Als we vervolgens inzoomen op de verschillen in stedelijkheidsgraad voor alleen de kleine woonplaatsen (de 289 woonplaatsen met 7 tot 23 duizend inwoners) dan blijkt de mate van verstedelijking geen wezenlijk ander patroon te vertonen (niet weergegeven).

Onderdeel grotere gemeente

Er zijn ruim 2500 woonplaatsen in Nederland. Deze zijn in de loop der tijd opgegaan in inmiddels slechts 344 gemeenten. De meeste woonplaatsen zijn daarmee onderdeel van een grotere gemeente. Dit heeft mogelijk voordelen voor de leefbaarheid (denk aan het delen van voorzieningen) maar mogelijk ook nadelen. In onderstaand Figuur 4 bekijken we of de leefbaarheid van woonplaatsen verschilt naar grootte van de omringende gemeente. Hierbij moet opgemerkt worden dat er slechts 24 woonplaatsen in de hoogste categorie vallen. Het betreft hier vooral de grote(re) steden, waar de woonplaats synoniem is aan de gemeente. Zoals de woonplaats Utrecht in de gemeente Utrecht.

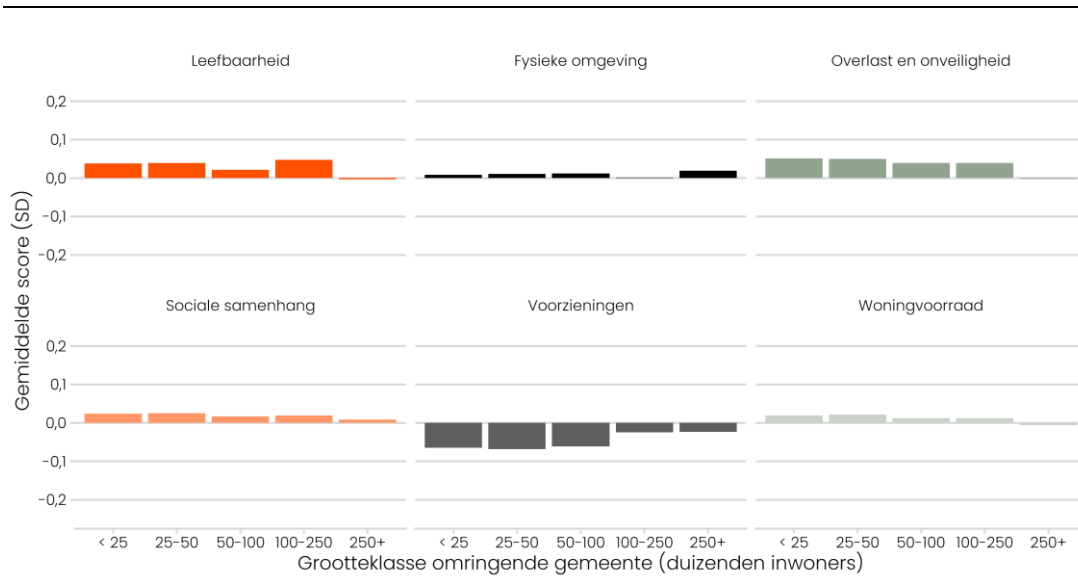
Figuur 4. Leefbaarheid en onderliggende dimensies naar grootte klasse van de omringende gemeente in 2020.

Uit Figuur 4 rijst een inmiddels herkenbaar beeld op. Naarmate een woonplaats in een grotere gemeente (veelal stedelijker gebied) ligt, dan neemt het voorzieningenniveau toe en nemen de andere dimensies in positieve invloed af. De leefbaarheid is het hoogst in de woonplaatsen die liggen in gemeenten met minder dan 25 duizend inwoners ondanks het lagere voorzieningenniveau van dergelijke gemeenten. De leefbaarheid is het laagst in de woonplaatsen die liggen in gemeenten met 50-100 duizend en 100-250 duizend inwoners en neemt dan weer licht toe voor de grootste woonplaatsen.

In Figuur 5 zoomen we in op de kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) om de vraag te beantwoorden of het voor de leefbaarheid uitmaakt of een kleine woonplaats onderdeel is van een grotere gemeente. Kleine woonplaatsen lijken niet te profiteren of een nadelige invloed te ondervinden, want de leefbaarheid verschilt amper naar omvang van de omringende gemeente en ook het patroon van de dimensies komt overeen. Alleen kleine woonplaatsen in de grootste gemeenten (>250 inwoners) hebben een lagere leefbaarheid. Let wel dat deze categorie slechts bestaat uit 3 woonplaatsen. In Figuur 4 zagen we nog de trend dat de leefbaarheid in woonplaatsen in de middelste groep gemeenten lager lag. Als we Figuur 4 en 5 met elkaar vergelijken dan valt op dat dit niet geldt voor de kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners). Het zijn waarschijnlijk de grotere woonplaatsen in deze midden groep die deze neerwaartse trend verklaren, dit zou nader onderzoek echter moeten uitwijzen.

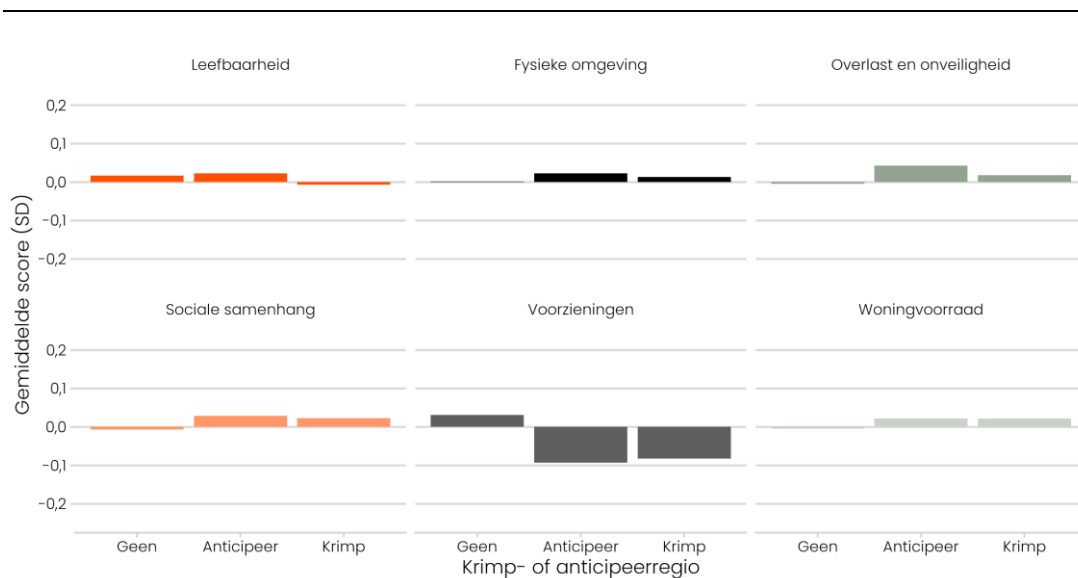
Figuur 5. Leefbaarheid en onderliggende dimensies van kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) naar grootte klasse van de omringende gemeente in 2020.

Krimp- anticiperregio

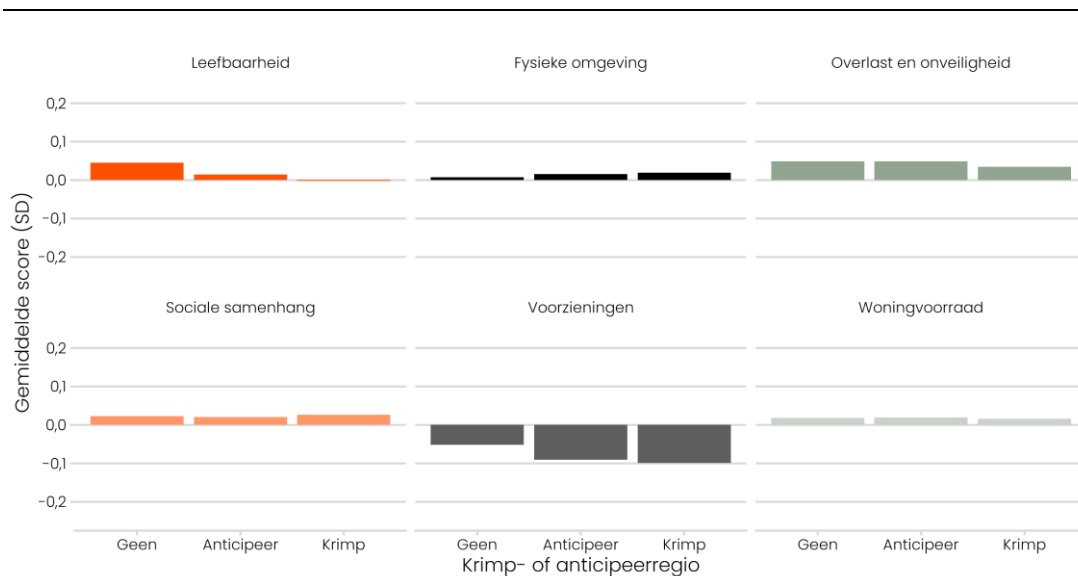
Als we woonplaatsen indelen naar locatie in Nederland en of ze in een gebied liggen met (verwachte) bevolkingsdaling (zogenoemde krimp- en anticiperregio's), dan krijgen we een interessant beeld. De leefbaarheid ligt iets lager in krimpregio's maar tussen anticiperregio's en de rest van Nederland is er geen verschil. Er zijn wel duidelijke verschillen naar onderliggende dimensie. Het voorzieningenniveau ligt lager in anticiper- en krimpregio's, en de andere dimensies scoren juist hoger. Woonplaatsen in anticiperregio's scoren op alle vlakken (behalve qua voorzieningen) net wat beter dan de krimpregio's.

Figuur 6. Leefbaarheid en onderliggende dimensies naar krimp- of anticipieerstatus in 2020.

Als we inzoomen op de kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) dan zien we in Figuur 7 dat het voor kleine woonplaatsen meer uitmaakt of deze in een krimp- anticipieerregio liggen. De verschillen in leefbaarheid zijn in Figuur 7 sterker dan figuur 6.

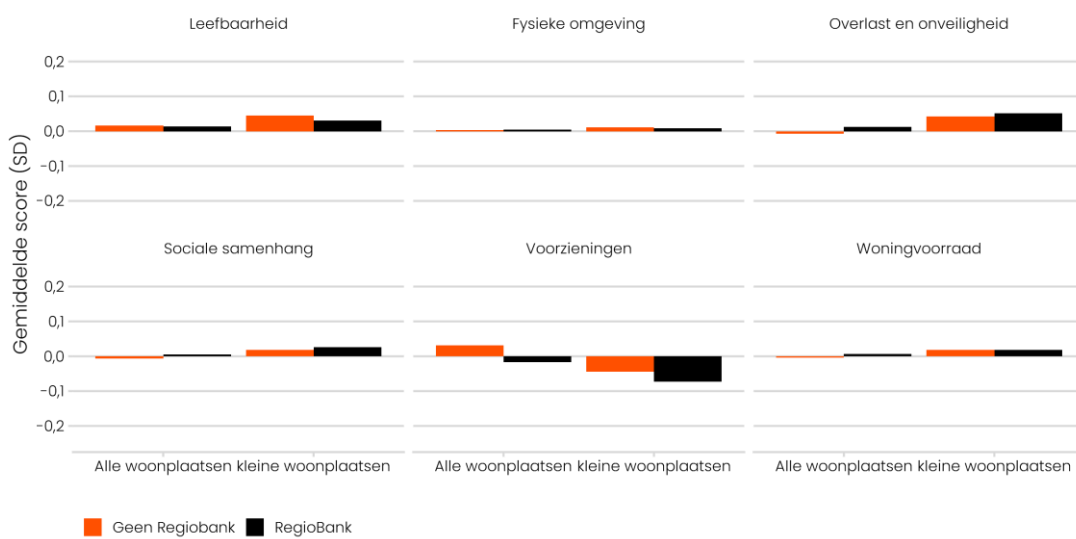
Figuur 7. Leefbaarheid en onderliggende dimensies voor kleinere woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) naar krimp- of anticipieerstatus in 2020.

RegioBank vestiging

Figuur 8 toont de leefbaarheid in woonplaatsen met en zonder een RegioBank adviseur voor alle woonplaatsen en woonplaatsen (7-23 duizend inwoners). Er is amper een verschil in leefbaarheid te bespeuren tussen deze woonplaatsen (het verschil is kleiner dan ,003 standaard deviatie voor de totaalscore). Het algemene beeld van het contrast tussen meer stedelijke versus regionale gebieden zien we wel enigszins terug. De RegioBank richt zich met name op kleinere woonplaatsen in de regio. Woonplaatsen met een adviseur kennen derhalve een iets lager voorzieningenniveau en scoren gemiddeld wat beter op de andere leefbaarheidsdimensies. Als we inzoomen op de kleinere woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) dan rijst een vergelijkbaar beeld op. Behalve dat de waardering voor het voorzieningenniveau in kleine woonplaatsen met een RegioBank adviseur juist wat lager ligt dan over alle woonplaatsen bekeken.

Figuur 8. Leefbaarheid en onderliggende dimensies voor alle en kleine woonplaatsen naar aanwezigheid RegioBank adviseurs in 2020.

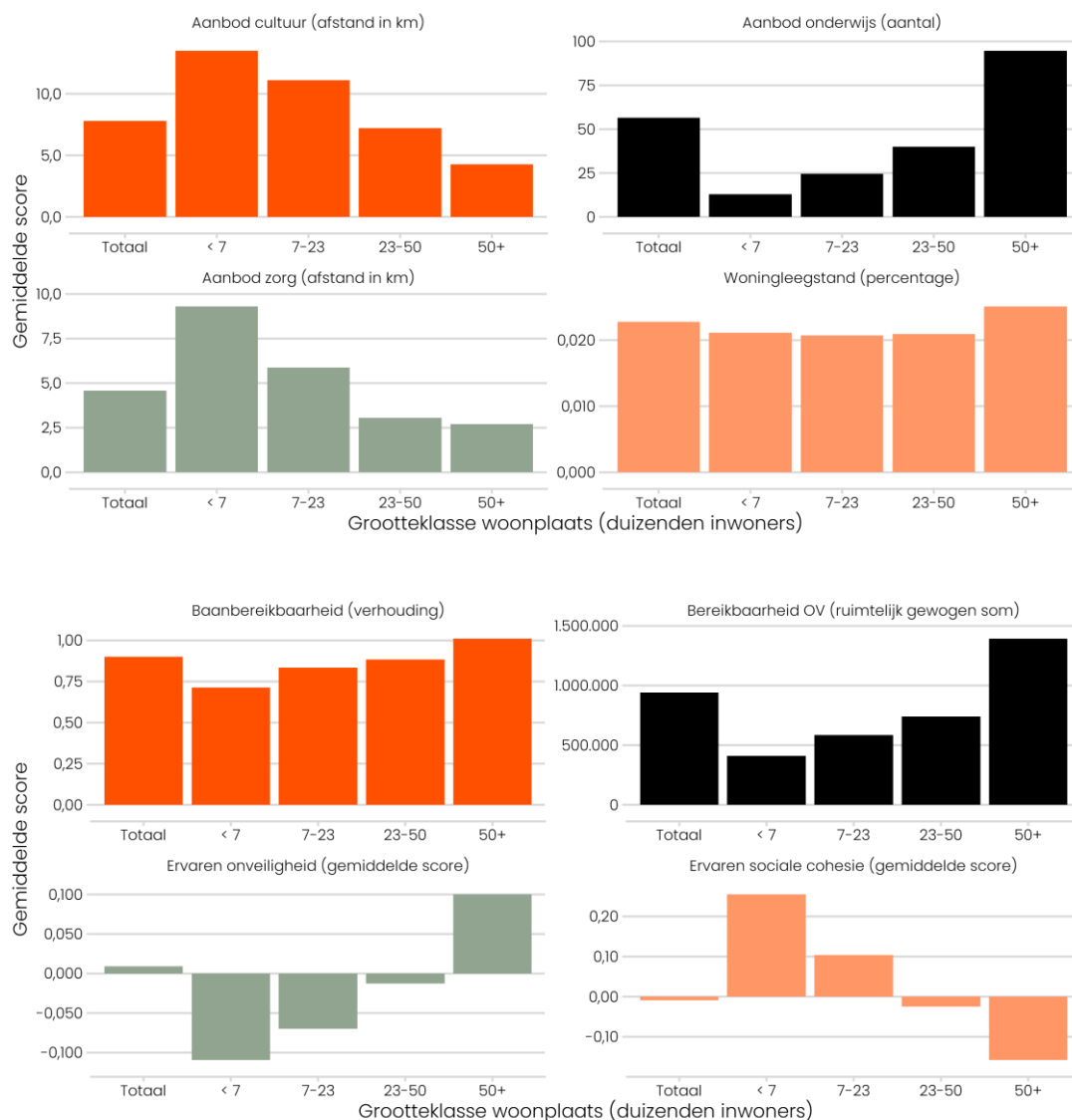
3 Aanvullende indicatoren

In aanvulling op de analyse van de Leefbaarometer 3.0 naar woonplaats grootte van het vorige hoofdstuk bekijken we nog een achttal aanvullende indicatoren om meer inzicht te krijgen in de achterliggende patronen. Deze indicatoren zijn in overleg met de opdrachtgever vastgesteld. Deze indicatoren zijn gekozen omdat zij samenhangen met leefbaarheid - deels overlappen zij zelfs direct met de indicatoren die opgenomen zijn in de Leefbaarometer 3.0- en zij zijn mogelijk op lokaal niveau beïnvloedbaar. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de indicatoren. Het gaat om indicatoren in de Sociale samenhang, Voorzieningen en Onveiligheid en overlast, en de Woningvoorraad dimensies van de Leefbaarometer. De Fysieke omgeving dimensie wordt dus achterwege gelaten, aangezien deze lastiger te beïnvloeden is. We bespreken hoe deze indicatoren samenhangen met woonplaats grootte, hoe de kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) en woonplaatsen met een RegioBank vestiging er voorstaan op deze indicatoren. Verder bekijken we de samenhang van deze indicatoren met de leefbaarheid voor alle woonplaatsen en voor de kleine woonplaatsen.

Aanvullende indicatoren

Figuur 9 toont de acht aanvullende indicatoren voor alle woonplaatsen (kolom totaal) en naar woonplaats grootte. In woonplaatsen met minder inwoners ligt het voorzieningenniveau een stuk lager dan in grotere woonplaatsen. Dit gaat op voor alle geselecteerde indicatoren die hieraan raken. Het aanbod aan cultuur, onderwijs, zorg, de bereikbaarheid via OV, en de baanbereikbaarheid komen overeen met indicatoren uit de Voorzieningenindex van de Leefbaarometer. Cultuur en zorg liggen gemiddeld verder weg, er is minder onderwijs aanbod voor woonplaatsen met minder inwoners. Tevens is er minder werk binnen acceptabele reisafstand bereikbaar ten opzichte van de beroepsbevolking en is de bereikbaarheid met het OV minder goed. Vooral de woonplaatsen met minder dan 7 duizend inwoners moeten het qua voorzieningen ontzien. Als we naar de drie resterende indicatoren kijken dan zien we dat de kleinere woonplaatsen er positiever uitkomen. Er is iets minder woningleegstand in kleine woonplaatsen maar dit verschilt niet echt naar woonplaats grootte. De ervaren onveiligheid ligt beduidend lager en de sociale cohesie beduidend hoger naarmate het aantal inwoners van een plaats afneemt.

Figuur 9. Aanvullende indicatoren naar woonplaatsgrootte.

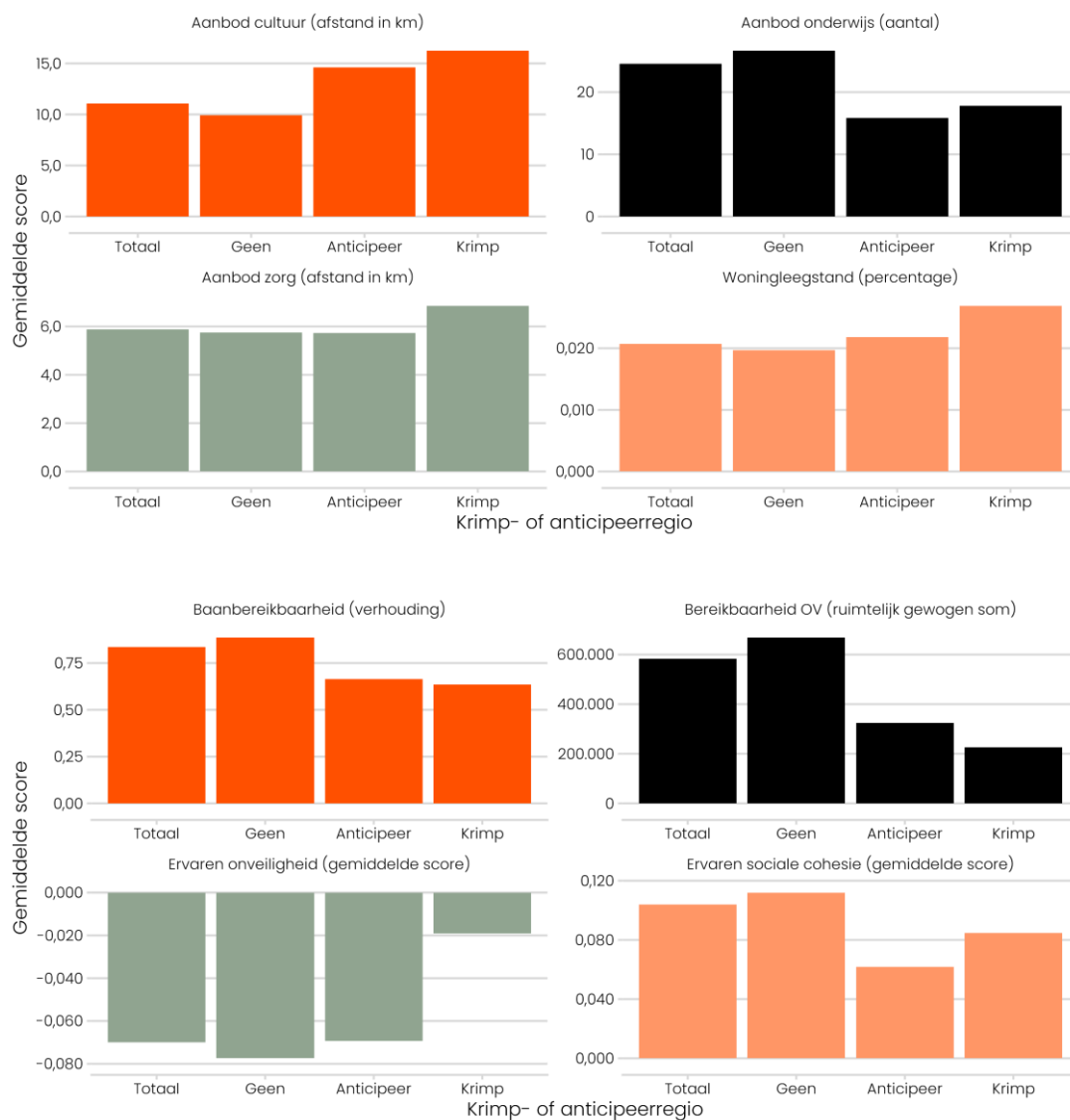

Anticipeer- en krimpgebieden

Op basis van de eerste analyse van het vorige hoofdstuk bleek dat het voor de leefbaarheid uitmaakt of de woonplaats in een anticipeer- of krimpgebied ligt. We zijn vervolgens nagegaan of de verdeling van de indicatoren in de kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) verschilt naar ligging in deze regio's. In Figuur 10 geven we de verdeling van de aanvullende indicatoren voor alleen de kleine woonplaatsen weer naar regionale anticipeer- of krimpstatus in Nederland.

We bespreken Figuur 10 van links naar rechts, van boven naar beneden. In kleine woonplaatsen ligt het culturele aanbod verder weg (Figuur 9), dit is sterker het geval in anticipeer- en krimpregio's. Ook is het onderwijsaanbod beperkter, de afstand tot zorg verschilt daarentegen niet veel. Verder is er meer woningleegstand in krimpregio's. De baanbereikbaarheid en de bereikbaarheid met het OV van kleine woonplaatsen liggen lager in anticipeerregio's en nog lager in krimpregio's. De ervaren onveiligheid van kleine woonplaatsen is beter in krimpregio's versus de rest van Nederland. De sociale cohesie van de kleine woonplaatsen ligt wat lager in de krimp- en anticipeer regio's dan in de rest van Nederland.

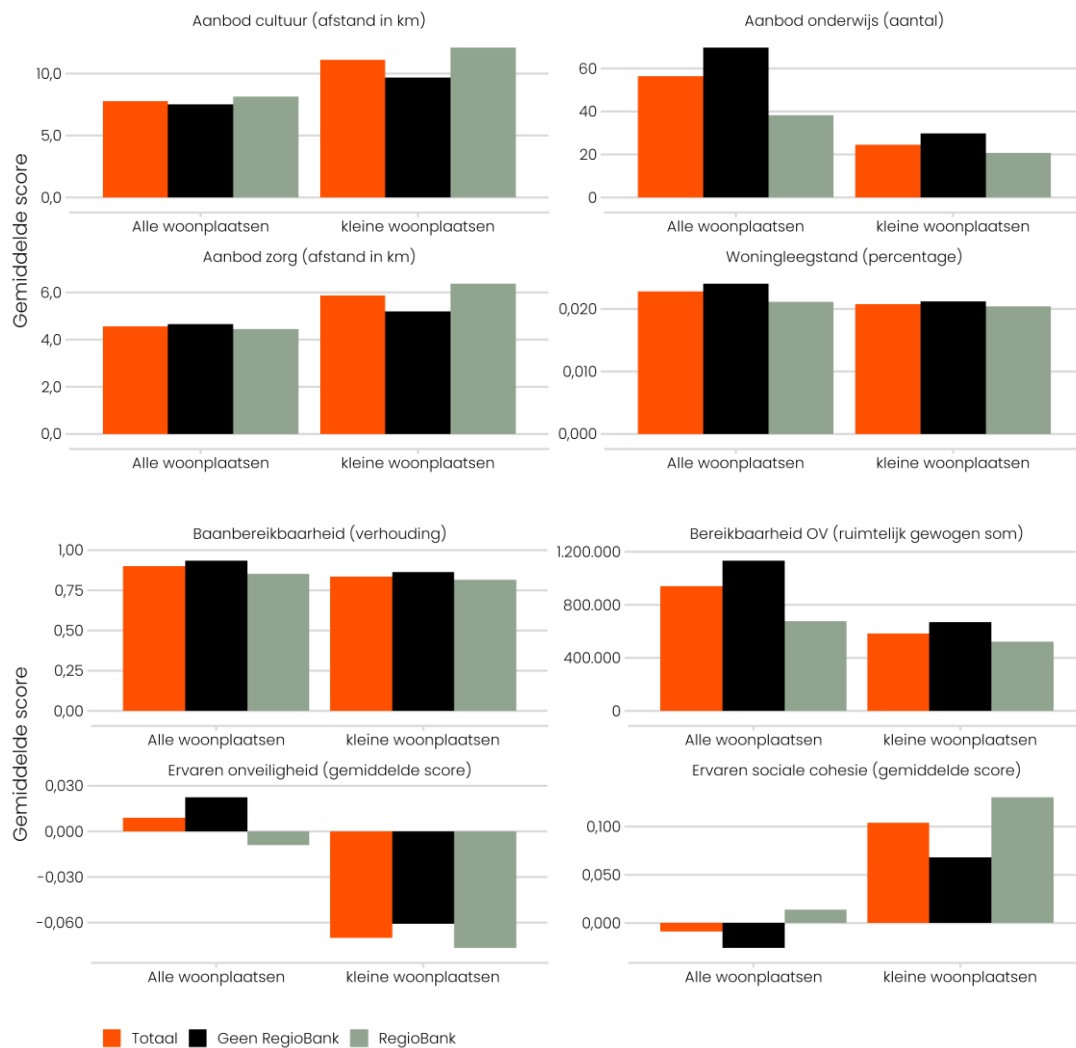
Figuur 10. Aanvullende indicatoren voor kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) naar anticiperen krimpgebieden.

RegioBank vestiging

In figuur 11 tonen we de aanvullende indicatoren naar aanwezigheid van een RegioBank adviseur voor alle woonplaatsen en voor de kleine woonplaats (7-23 duizend inwoners). We lopen de indicatoren langs. Woonplaatsen met een RegioBank adviseur liggen gemiddeld iets verder van cultureel aanbod (vergelijk de groene met zwarte balkjes), dit verschil is groter in kleine woonplaatsen. Woonplaatsen met een RegioBank kennen een kleiner onderwijsaanbod, dit verschil is minder groot in de kleine woonplaatsen. De afstand tot zorg is iets groter als er een RegioBank adviseur is in een kleine woonplaats. Het aandeel woningleegstand ligt lager in woonplaatsen met een adviseur. De baanbereikbaarheid in woonplaatsen met een adviseur ligt lager onafhankelijk woonplaats grootte. De bereikbaarheid met het OV ligt flink lager, maar dit verschil is kleiner voor de kleine woonplaatsen. Woonplaatsen met RegioBank adviseur zijn veiliger (lagere ervaren onveiligheid). Deze positieve invloed op de leefbaarheid is vergelijkbaar tussen kleine en grotere woonplaatsen. Tot slot ligt de sociale cohesie een hoger in woonplaatsen met een RegioBank adviseur. Dit verschil is met name zichtbaar in de kleine woonplaatsen.

Figuur 11. Aanvullende indicatoren voor alle woonplaatsen en kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) naar aanwezigheid RegioBank adviseurs.

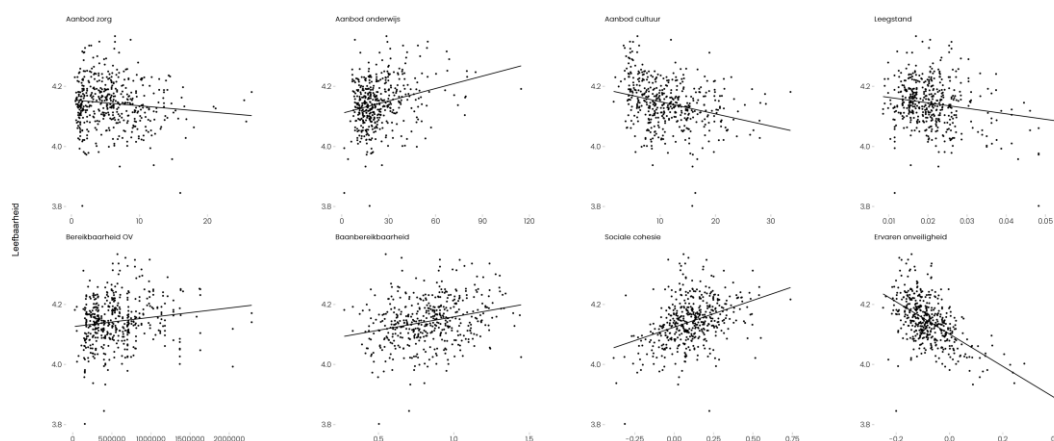

Samenhang indicatoren en leefbaarheid

In Figuur 12 geven we de samenhang weer van elke aanvullende indicator met de leefbaarheid voor de kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners). De indicatoren geven een beeld van de sterke en zwakke punten van een gebied. We willen benadrukken dat de getoonde verbanden niet oorzakelijk geïnterpreteerd mogen worden. De figuren tonen slechts een statistische samenhang. Zij zijn niet automatisch de beste 'knoppen om aan te draaien' om de leefbaarheid te verbeteren. Zie hiervoor ook de uitgebreide discussie in het rapport Instrumentontwikkeling.⁷ Bovendien komen een aantal indicatoren uit de Leefbaarometer (bijvoorbeeld ervaren onveiligheid), het zou vreemd zijn indien er dan geen statistische samenhang is.

De leefbaarheid hangt in de te verwachte richting samen met de aanvullende kenmerken. Leefbaarheid hangt licht negatief samen met de afstand tot het zorgaanbod, het culturele aanbod en de mate van woningleegstand, en sterk negatief samen met ervaren onveiligheid. Er zijn positieve verbanden met het aanbod van onderwijs, bereikbaarheid OV, baanbereikbaarheid, en leefbaarheid hangt sterk positief samen met sociale cohesie.

Figuur 12. Samenhang aanvullende indicatoren met leefbaarheid voor kleine woonplaatsen (7-23 duizend inwoners)..

⁷ O.a. oorzaak-gevolg omgekeerd, ongemeten voorspellers, zie de discussie bijvoorbeeld op p. 18. <https://atlasresearch.nl/leefbaarometer-3-0-instrumentontwikkeling/>

4 Ranglijsten

Voor de kleinere woonplaatsen (7-23 duizend inwoners) hebben we scores op de Leefbaarometer in 2020 en voor de ontwikkeling in de Leefbaarometer-scores tussen 2014 en 2020 berekend. Deze ranglijsten hebben we gemaakt voor alle kleine woonplaatsen (N=289) en de kleine woonplaatsen met een lokale RegioBank adviseur (N=165). De top 5 en onderste 5 staan in tabel 1 en in tabel 2 voor woonplaatsen met een RegioBank adviseur. We tonen de leefbaarheidsklasse en de onderliggende dimensies. De volledige ranglijst is te vinden in Bijlage 1.

Onderstaande tabel laat zien dat van alle kleinere woonplaatsen, Oosterbeek in 2020 het hoogste scoorde op de Leefbaarometer ("uitstekend"), gevolgd door Laren en Santpoort-Noord. Deze top 3 bestaat volledig uit woonplaatsen waar geen RegioBank adviseur aanwezig is. Wanneer alleen gekeken wordt naar woonplaatsen met een lokale RegioBank adviseur, dan staat Bunnik bovenaan de lijst (deze staat op plaats 5 in de algehele ranglijst), gevolgd door Abcoude en Markelo. Woonplaatsen met hoge leefbaarheid scoren op vrijwel alle vlakken bovengemiddeld goed.

Tabel 1. Ranglijst kleine woonplaatsen naar leefbaarheid in 2020. Hoogste en laagste 5.

Rang	Naam	Klasse	Score (SD)	Fysieke omgeving	Overlast & onveiligheid	Sociale samenhang	Voorzieningen	Woningvoorraad
1	Oosterbeek	Uitstekend	0,235	0,01	0,08	0,04	0,01	0,09
2	Laren	Uitstekend	0,233	0,03	0,06	0,04	0,05	0,05
3	Bergen (NH)	Uitstekend	0,219	0,08	0,08	0,04	-0,01	0,03
4	Santpoort-Noord	Uitstekend	0,214	0,05	0,08	0,02	0,05	0,02
5	Bunnik	Uitstekend	0,193	0,00	0,10	0,03	0,05	0,02
-	-	-	-	-	-	-	-	-
285	Hoensbroek	Ruim voldoende	-0,094	0,00	-0,06	-0,01	0,00	-0,01
286	Wormerveer	Ruim voldoende	-0,101	-0,01	-0,02	-0,03	-0,01	-0,03
287	Rozenburg	Voldoende	-0,110	-0,01	-0,01	-0,01	-0,05	-0,03
288	Delfzijl	Voldoende	-0,116	0,05	-0,04	0,01	-0,13	-0,01
289	Vaals	Voldoende	-0,145	0,02	-0,02	0,01	-0,13	-0,03

Tabel 2. Ranglijst kleine woonplaatsen met een RegioBank vestiging naar leefbaarheid in 2020.

Rang	Naam	Klasse	Score (SD)	Fysieke omgeving	Overlast & onveiligheid	Sociale samenhang	Voorzieningen	Woningvoorraad
1	Bunnik	Uitstekend	0,193	0,00	0,10	0,03	0,05	0,02
2	Rijnsburg	Zeergoed	0,141	0,04	0,06	0,00	0,04	0,00
3	Markelo	Zeergoed	0,136	0,04	0,11	0,08	-0,16	0,06
4	Sint-Michielsgestel	Zeergoed	0,134	0,00	0,09	0,04	-0,03	0,04
5	Abcoude	Zeergoed	0,134	0,00	0,07	0,03	-0,01	0,04
-	-	-	-	-	-	-	-	-
161	Ter Apel	Ruim voldoende	-0,074	0,05	-0,01	0,03	-0,15	0,00
162	Scherpenzeel	Ruim voldoende	-0,087	-0,01	0,08	0,02	-0,09	-0,09
163	Axel	Ruim voldoende	-0,093	0,01	0,03	0,02	-0,17	0,02
164	Wormerveer	Ruim voldoende	-0,101	-0,01	-0,02	-0,03	-0,01	-0,03
165	Vaals	Voldoende	-0,145	0,02	-0,02	0,01	-0,13	-0,03

Als we kijken naar de woonplaatsen met de grootste verbetering in Leefbaarheid tussen 2014-2020 dan staat Hoensbroek op 1, gevolgd door Oost-Souburg en Herten. Oost-Souburg staat bovenaan de ranglijst wanneer alleen gekeken wordt naar woonplaatsen met een RegioBank adviseur, gevolgd door Doesburg en Asten.

Tabel 3. Grootste stijgers 2014-2020

Rang	Alle woonplaatsen	met RegioBank adviseur
1	Hoensbroek	Oost-Souburg
2	Oost-Souburg	Doesburg
3	Herten	Asten
4	Doesburg	Prinsenbeek
5	Lent	Bleiswijk
6	Asten	Zundert
7	Meerssen	Leerdam
8	Prinsenbeek	Schoonhoven
9	De Bilt	Enkhuizen
10	Bleiswijk	Weesp

Literatuur

Mandemakers, J., Leidelmeijer, K., Burema, F., Halbersma, R., Middeldorp, M., Veldkamp, J. (2021). *Leefbaarometer 3.0 – Instrumentontwikkeling*, Amsterdam: Atlas Research & In.Fact.Research

Leidelmeijer, K., Mandemakers, J. (2022). *Leefbaarheid in Nederland 2020 – Een analyse op basis van de Leefbaarometer 3.0*, Amsterdam: Atlas Research & In.Fact.Research

Bijlage 1:

Ranglijsten 2020

rang	naam	Leefbaarheid	score (SD)
1	Oosterbeek	Uitstekend	0,235
2	Laren	Uitstekend	0,233
3	Bergen (NH)	Uitstekend	0,219
4	Santpoort-Noord	Uitstekend	0,214
5	Bunnik	Uitstekend	0,193
6	Haren Gn	Uitstekend	0,185
7	Teteringen	Uitstekend	0,174
8	Delden	Zeer goed	0,170
9	Vorden	Zeer goed	0,155
10	Waalre	Zeer goed	0,152
11	Naarden	Zeer goed	0,150
12	Hoogland	Zeer goed	0,150
13	Nootdorp	Zeer goed	0,148
14	Bavel	Zeer goed	0,141
15	Rijnsburg	Zeer goed	0,141
16	Ouderkerk aan de Amstel	Zeer goed	0,141
17	Udenhout	Zeer goed	0,138
18	Markelo	Zeer goed	0,136
19	Blaricum	Zeer goed	0,136
20	Sint-Michielsgestel	Zeer goed	0,134
21	Abcoude	Zeer goed	0,134
22	Den Hoorn	Zeer goed	0,129
23	Enter	Zeer goed	0,128
24	Staphorst	Zeer goed	0,128
25	Borne	Zeer goed	0,128
26	Hatterum	Zeer goed	0,128
27	Twello	Zeer goed	0,127
28	Wezep	Zeer goed	0,124
29	Holten	Zeer goed	0,124
30	Hoewelaken	Zeer goed	0,122
31	Lent	Zeer goed	0,122
32	Heeswijk-Dinther	Zeer goed	0,119
33	Driebergen-Rijsenburg	Zeer goed	0,119
34	Bennekom	Zeer goed	0,117
35	Zuidhorn	Zeer goed	0,117
36	Ruurlo	Zeer goed	0,116
37	Limmen	Zeer goed	0,116
38	Berkel-Enschot	Zeer goed	0,115
39	Herten	Zeer goed	0,114
40	Berlicum	Zeer goed	0,114
41	Hilvarenbeek	Zeer goed	0,113

rang	naam	Leefbaarheid	score (SD)
42	Wierden	Zeer goed	0,113
43	Heino	Zeer goed	0,111
44	Doorn	Zeer goed	0,109
45	De Bilt	Zeer goed	0,108
46	Eemnes	Zeer goed	0,102
47	Eersel	Zeer goed	0,101
48	Prinsenbeek	Zeer goed	0,100
49	Eelde	Zeer goed	0,099
50	Joure	Zeer goed	0,098
51	Warnsveld	Zeer goed	0,097
52	Oirschot	Zeer goed	0,097
53	Dalfsen	Zeer goed	0,096
54	Roden	Zeer goed	0,096
55	Lunteren	Zeer goed	0,094
56	Ijsselmuiden	Zeer goed	0,094
57	Zuidlaren	Zeer goed	0,093
58	Reeuwijk	Goed	0,092
59	Boekel	Goed	0,090
60	Velp	Goed	0,090
61	Heerde	Goed	0,089
62	Nederweert	Goed	0,089
63	Goirle	Goed	0,089
64	Voorhout	Goed	0,088
65	Bemmel	Goed	0,088
66	Voerendaal	Goed	0,088
67	Oostzaan	Goed	0,088
68	Bilthoven	Goed	0,086
69	Zoeterwoude	Goed	0,086
70	Nieuwleusen	Goed	0,086
71	Son en Breugel	Goed	0,086
72	Ommen	Goed	0,086
73	Raalte	Goed	0,086
74	Bergeijk	Goed	0,085
75	Oisterwijk	Goed	0,085
76	Wateringen	Goed	0,085
77	Badhoevedorp	Goed	0,085
78	Heeze	Goed	0,084
79	Epe	Goed	0,083
80	Wijhe	Goed	0,082
81	Halsteren	Goed	0,080
82	Den Burg	Goed	0,079
83	Asten	Goed	0,079
84	Zandvoort	Goed	0,077
85	Heesch	Goed	0,077
86	Rhoon	Goed	0,072
87	Made	Goed	0,071
88	Elst	Goed	0,071
89	Kapelle	Goed	0,071

rang	naam	Leefbaarheid	score (SD)
90	Lochem	Goed	0,070
91	Malden	Goed	0,068
92	Groenlo	Goed	0,068
93	Echt	Goed	0,067
94	Berghem	Goed	0,067
95	Bedum	Goed	0,066
96	Oostvoorne	Goed	0,065
97	Drunen	Goed	0,065
98	Panningen	Goed	0,065
99	Huissen	Goed	0,065
100	Denekamp	Goed	0,064
101	Monster	Goed	0,063
102	Sassenheim	Goed	0,063
103	Hoogkarspel	Goed	0,062
104	Delfgauw	Goed	0,062
105	Leek	Goed	0,060
106	Volendam	Goed	0,058
107	Losser	Goed	0,057
108	Zierikzee	Goed	0,057
109	Renkum	Goed	0,057
110	Harmelen	Goed	0,057
111	De Meern	Goed	0,056
112	Eibergen	Goed	0,056
113	's-Gravenzande	Goed	0,056
114	Aalten	Goed	0,056
115	Maasbracht	Goed	0,055
116	Elsloo	Goed	0,055
117	Leersum	Goed	0,054
118	Beuningen Gld	Goed	0,053
119	Landsmeer	Goed	0,053
120	Schajjk	Goed	0,052
121	Meerssen	Goed	0,050
122	Zelhem	Goed	0,049
123	Beek	Goed	0,048
124	Gemert	Goed	0,047
125	Lichtenvoorde	Goed	0,046
126	Loosdrecht	Goed	0,045
127	Hasselt	Goed	0,044
128	Valkenburg	Goed	0,043
129	Ter Aar	Goed	0,043
130	Dedemsvaart	Goed	0,043
131	Eijsden	Goed	0,042
132	Aalsmeer	Goed	0,042
133	Lemmer	Goed	0,042
134	Harlingen	Goed	0,042
135	Vaassen	Goed	0,041
136	Montfoort	Goed	0,041
137	Someren	Goed	0,040

rang	naam	Leefbaarheid	score (SD)
138	Druten	Goed	0,039
139	Uitgeest	Goed	0,039
140	Hardenberg	Goed	0,039
141	Nieuwerkerk aan den IJssel	Goed	0,038
142	Beek en Donk	Goed	0,038
143	Monnickendam	Goed	0,036
144	Vlijmen	Goed	0,035
145	Vriezenveen	Goed	0,034
146	Nunspeet	Goed	0,034
147	Reuver	Goed	0,034
148	Franeke	Goed	0,033
149	Velserbroek	Goed	0,033
150	Groesbeek	Goed	0,033
151	Edam	Goed	0,033
152	Swalmen	Goed	0,033
153	Lisse	Goed	0,033
154	Bunschoten-Spakenburg	Goed	0,032
155	Burgum	Goed	0,031
156	Didam	Goed	0,030
157	Reusel	Goed	0,030
158	Horst	Goed	0,030
159	Bodegraven	Goed	0,028
160	Vinkeveen	Goed	0,028
161	Schagen	Goed	0,028
162	Gilze	Goed	0,027
163	Voorthuizen	Goed	0,027
164	Beilen	Goed	0,027
165	Oudewater	Goed	0,027
166	Bergschenhoek	Goed	0,026
167	Wervershoof	Goed	0,025
168	Steenwijk	Goed	0,025
169	Naaldwijk	Goed	0,025
170	Kaatsheuvel	Goed	0,024
171	Oosterwolde	Goed	0,024
172	Mierlo	Goed	0,022
173	Sint-Oedenrode	Goed	0,022
174	Brummen	Goed	0,022
175	Poortugaal	Goed	0,020
176	Stiens	Goed	0,020
177	Bolsward	Goed	0,019
178	Elburg	Goed	0,019
179	Nieuwkoop	Goed	0,018
180	Borculo	Goed	0,016
181	Hoek van Holland	Goed	0,016
182	Hulst	Goed	0,015
183	Klazienaveen	Goed	0,015
184	Gorredijk	Goed	0,015
185	Honselersdijk	Goed	0,014

rang	naam	Leefbaarheid	score (SD)
186	Noordwijkerhout	Goed	0,013
187	Rhenen	Ruim voldoende	0,012
188	Duiven	Ruim voldoende	0,012
189	Roelofarendsveen	Ruim voldoende	0,012
190	Boskoop	Ruim voldoende	0,011
191	Weesp	Ruim voldoende	0,011
192	De Lier	Ruim voldoende	0,011
193	Oud Gastel	Ruim voldoende	0,011
194	Gendt	Ruim voldoende	0,010
195	Olst	Ruim voldoende	0,010
196	Grootebroek	Ruim voldoende	0,010
197	Zevenhuizen	Ruim voldoende	0,010
198	Hillegom	Ruim voldoende	0,008
199	Bleiswijk	Ruim voldoende	0,008
200	Vianen	Ruim voldoende	0,008
201	Bovenkarspel	Ruim voldoende	0,007
202	Eerbeek	Ruim voldoende	0,006
203	Goor	Ruim voldoende	0,006
204	Sprang-Capelle	Ruim voldoende	0,005
205	Rheden	Ruim voldoende	0,004
206	Wormer	Ruim voldoende	0,003
207	Wolvega	Ruim voldoende	0,002
208	Susteren	Ruim voldoende	0,002
209	Neede	Ruim voldoende	0,002
210	Hoogerheide	Ruim voldoende	0,000
211	Dokkum	Ruim voldoende	0,000
212	Enkhuzen	Ruim voldoende	-0,001
213	Grave	Ruim voldoende	-0,001
214	Numansdorp	Ruim voldoende	-0,001
215	Woudenberg	Ruim voldoende	-0,001
216	Boxmeer	Ruim voldoende	-0,003
217	Breukelen	Ruim voldoende	-0,004
218	Stein	Ruim voldoende	-0,006
219	Sappemeer	Ruim voldoende	-0,007
220	Hardinxveld-Giessendam	Ruim voldoende	-0,009
221	Stadskanaal	Ruim voldoende	-0,009
222	Winsum	Ruim voldoende	-0,010
223	Zeewolde	Ruim voldoende	-0,010
224	Wijk bij Duurstede	Ruim voldoende	-0,010
225	Lekkerkerk	Ruim voldoende	-0,010
226	Raamsdonksveer	Ruim voldoende	-0,011
227	Bladel	Ruim voldoende	-0,012
228	Dieren	Ruim voldoende	-0,012
229	Westervoort	Ruim voldoende	-0,012
230	Gennep	Ruim voldoende	-0,013
231	Veendam	Ruim voldoende	-0,013
232	Genemuiden	Ruim voldoende	-0,014
233	Dinxperlo	Ruim voldoende	-0,017

rang	naam	Leefbaarheid	score (SD)
234	Koog aan de Zaan	Ruim voldoende	-0,017
235	Puttershoek	Ruim voldoende	-0,017
236	Julianadorp	Ruim voldoende	-0,017
237	's-Gravendeel	Ruim voldoende	-0,018
238	Strijen	Ruim voldoende	-0,018
239	Zwaag	Ruim voldoende	-0,018
240	Ulft	Ruim voldoende	-0,020
241	Budel	Ruim voldoende	-0,021
242	Mijdrecht	Ruim voldoende	-0,022
243	Coevorden	Ruim voldoende	-0,023
244	St. Willebrord	Ruim voldoende	-0,024
245	Zaltbommel	Ruim voldoende	-0,027
246	Brielle	Ruim voldoende	-0,027
247	Zaandijk	Ruim voldoende	-0,028
248	Schoonhoven	Ruim voldoende	-0,030
249	Appingedam	Ruim voldoende	-0,035
250	Geldermalsen	Ruim voldoende	-0,037
251	Winschoten	Ruim voldoende	-0,039
252	Medemblik	Ruim voldoende	-0,039
253	Oude Pekela	Ruim voldoende	-0,039
254	Oost-Souburg	Ruim voldoende	-0,040
255	Moordrecht	Ruim voldoende	-0,041
256	Tegelen	Ruim voldoende	-0,041
257	Doesburg	Ruim voldoende	-0,042
258	Leerdam	Ruim voldoende	-0,043
259	Zevenbergen	Ruim voldoende	-0,043
260	Zundert	Ruim voldoende	-0,044
261	Middelharnis	Ruim voldoende	-0,048
262	Kudelstaart	Ruim voldoende	-0,049
263	Anna Paulowna	Ruim voldoende	-0,049
264	Zwanenburg	Ruim voldoende	-0,050
265	Vroomshoop	Ruim voldoende	-0,050
266	Lopik	Ruim voldoende	-0,052
267	Kerkdriel	Ruim voldoende	-0,054
268	Tholen	Ruim voldoende	-0,054
269	Urk	Ruim voldoende	-0,058
270	Sommelsdijk	Ruim voldoende	-0,063
271	Steenbergen	Ruim voldoende	-0,064
272	Krommenie	Ruim voldoende	-0,065
273	Rijen	Ruim voldoende	-0,066
274	Werkendam	Ruim voldoende	-0,066
275	Alblasserdam	Ruim voldoende	-0,067
276	Emmer-Compasuum	Ruim voldoende	-0,069
277	Cuijk	Ruim voldoende	-0,073
278	Ter Apel	Ruim voldoende	-0,074
279	Nieuw-Lekkerland	Ruim voldoende	-0,076
280	Oudenbosch	Ruim voldoende	-0,079
281	's-Heerenberg	Ruim voldoende	-0,082

rang	naam	Leefbaarheid	score (SD)
282	Scherpenzeel	Ruim voldoende	-0,087
283	Hoogezand	Ruim voldoende	-0,091
284	Axel	Ruim voldoende	-0,093
285	Hoensbroek	Ruim voldoende	-0,094
286	Wormerveer	Ruim voldoende	-0,101
287	Rozenburg	Voldoende	-0,110
288	Delfzijl	Voldoende	-0,116
289	Vaals	Voldoende	-0,145

Bijlage 2: Bronnen en methodische toelichting

Leefbaarheid

Voor een beknopte uitleg van de Leefbaarometer verwijzen we naar Bijlage 1 van het Analyserapport Leefbaarheid in Nederland.⁸ Voor een meer uitvoerige uiteenzetting van de methodiek en de herijking naar de Leefbaarometer 3.0 verwijzen we naar het rapport Instrumentontwikkeling.⁹ De Leefbaarometer 3.0 gaat vergezeld van een openbare gegevensbron die beschikbaar is op diverse schaalniveaus, waaronder de ruim 4 duizend viercijferige postcodes (pc4). We aggregeren de genoemde Leefbaarometer-gegevensbron van pc4-niveau naar woonplaatsniveau, gewogen naar het aantal woningen in een postcode. We doen dit voor alle scores, ontwikkelingen en dimensies.

Krimp- en participeergebieden

De Rijksoverheid heeft een lijst samengesteld met zogenaamde krimpregio's en anticipeerregio's.¹⁰ Voor dit onderzoek is de meest recente versie van deze lijst gebruikt, waarbij per krimp- / anticipeerregio is aangegeven welke gemeenten hieronder vallen. Deze gegevens hebben gemeente-indeling 2019, welke gelijk is aan gemeente-indeling 2020 (de indeling die in dit onderzoek wordt aangehouden). Op basis van dit bestand wordt bepaald welke woonplaatsen in een krimp- of anticipeergebied liggen. Een woonplaats ligt in dit onderzoek in een krimp- of anticipeergebied wanneer de omringende gemeente zo is aangemerkt door de Rijksoverheid.

RegioBank adviseurs

Voor dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen woonplaatsen met en zonder een lokale RegioBank adviseur. Om dit onderscheid te kunnen maken, heeft de RegioBank een lijst aangeleverd met zescijferige postcodes (pc6) waar RegioBank adviseurs aanwezig zijn. Deze gegevens zijn geaggregeerd naar woonplaatsniveau, waarbij een woonplaats is aangemerkt als een woonplaats met een lokale RegioBank adviseur wanneer de woonplaats

⁸ Zie Bijlage 1, pagina 53-61 van <https://atlasresearch.nl/leefbaarheid-in-nederland-2020/>

⁹ <https://atlasresearch.nl/leefbaarometer-3-0-instrumentontwikkeling/>

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2019/07/25/indeling-gemeenten-krimpregios-en-anticipeerregios-per-1-januari-2019>

ten minste één postcode omvat met een adviseur. Er wordt geen onderscheid gemaakt in het aantal aanwezige adviseurs.

Leegstand

De leegstand als aandeel van de woningvoorraad komt uit de Landelijke leegstandsmonitor 2020¹¹. Hierin wordt op gemeenteniveau de leegstand weergegeven. Voor dit onderzoek wordt de leegstand van de omliggende gemeente gebruikt als de leegstand van een woonplaats.

Ervaren onveiligheid

De ervaren onveiligheid is een indicator die Atlas Research voor de Leefbaarometer heeft ontwikkeld. Zie voor een uitgebreide omschrijving van de indicator Bijlage 2 uit de Instrumentontwikkeling van Leefbaarometer 3.0.¹² De indicator zoals gebruikt in de Leefbaarometer, wordt hier individueel gebruikt op pc4-niveau. We aggregeren de indicator van pc4-niveau naar woonplaatsniveau.

Ervaren sociale cohesie

De sociale cohesie is een indicator die Atlas Research voor de Leefbaarometer heeft ontwikkeld. Zie voor een uitgebreide omschrijving van de indicator Bijlage 2 uit de Instrumentontwikkeling van Leefbaarometer 3.0.¹³ De indicator zoals gebruikt in de Leefbaarometer, wordt hier individueel gebruikt op pc4-niveau. We aggregeren de indicator van pc4-niveau naar woonplaatsniveau.

Bereikbaarheid OV

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de bereikbaarheid via het openbaar vervoer. Dit is een indicator die Atlas Research heeft ontwikkeld en gebruikt in de jaarlijkse Atlas voor gemeenten. De indicator is op gemeenteniveau en de score van de omliggende gemeente wordt in dit onderzoek gebruikt als de score voor een woonplaats.

Baanbereikbaarheid

In dit onderzoek wordt als maat voor werkgelegenheid gebruik gemaakt van de indicator baanbereikbaarheid. De indicator geeft op pc4-niveau de verhouding tussen het aantal bereikbare banen vanuit het postcodegebied en de beroepsbevolking die concurreert om

¹¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/49/landelijke-monitor-leegstand-2020>

¹² Omschrijving Ervaren onveiligheid in Bijlage 2, pagina 129

¹³ Omschrijving Ervaren sociale cohesie in Bijlage 2, pagina 125

die banen. Voor dit onderzoek wordt de indicator geaggregeerd van pc4-niveau naar woonplaatsniveau.

Kerncijfers viercijferige postcodegebieden

Het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) publiceert jaarlijks een aantal kerncijfers op pc4-niveau. In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van het bestand met cijfers over peiljaar 2020.¹⁴ We maken gebruik van het aantal inwoners, de omgevingsadressendichtheid en het aantal woningen uit dit bestand. Aan de hand hiervan bepalen we de grootteklasse van de woonplaats en de omringende gemeente.

Voorzieningen

Het voorzieningenniveau op pc4-niveau dat in dit onderzoek wordt gebruikt, komt van het CBS¹⁵. De meest recente cijfers zijn van peiljaar 2018. Uit dit bestand zijn meerdere indicatoren gecombineerd om 3 indicatoren te maken: het aanbod cultuur, het aanbod zorg en het aanbod onderwijs.

Voor het aanbod cultuur nemen we het gemiddelde van de gemiddelde afstand tot een theater en de gemiddelde afstand tot een poppodium. Voor het aanbod zorg nemen we de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis (inclusief buitenpolikliniek). Voor het aanbod onderwijs nemen we de som van het aantal scholen in het voortgezet onderwijs binnen 10 km afstand, het aantal scholen in het basisonderwijs binnen 3 km afstand en het aantal kinderdagverblijven binnen 3 km afstand.

¹⁴ <https://download.cbs.nl/postcode/CBS-PC4-2020-v1.zip>

¹⁵ CBS. Statistische gegevens per vierkant en postcode 2020-2019-2018